FYN

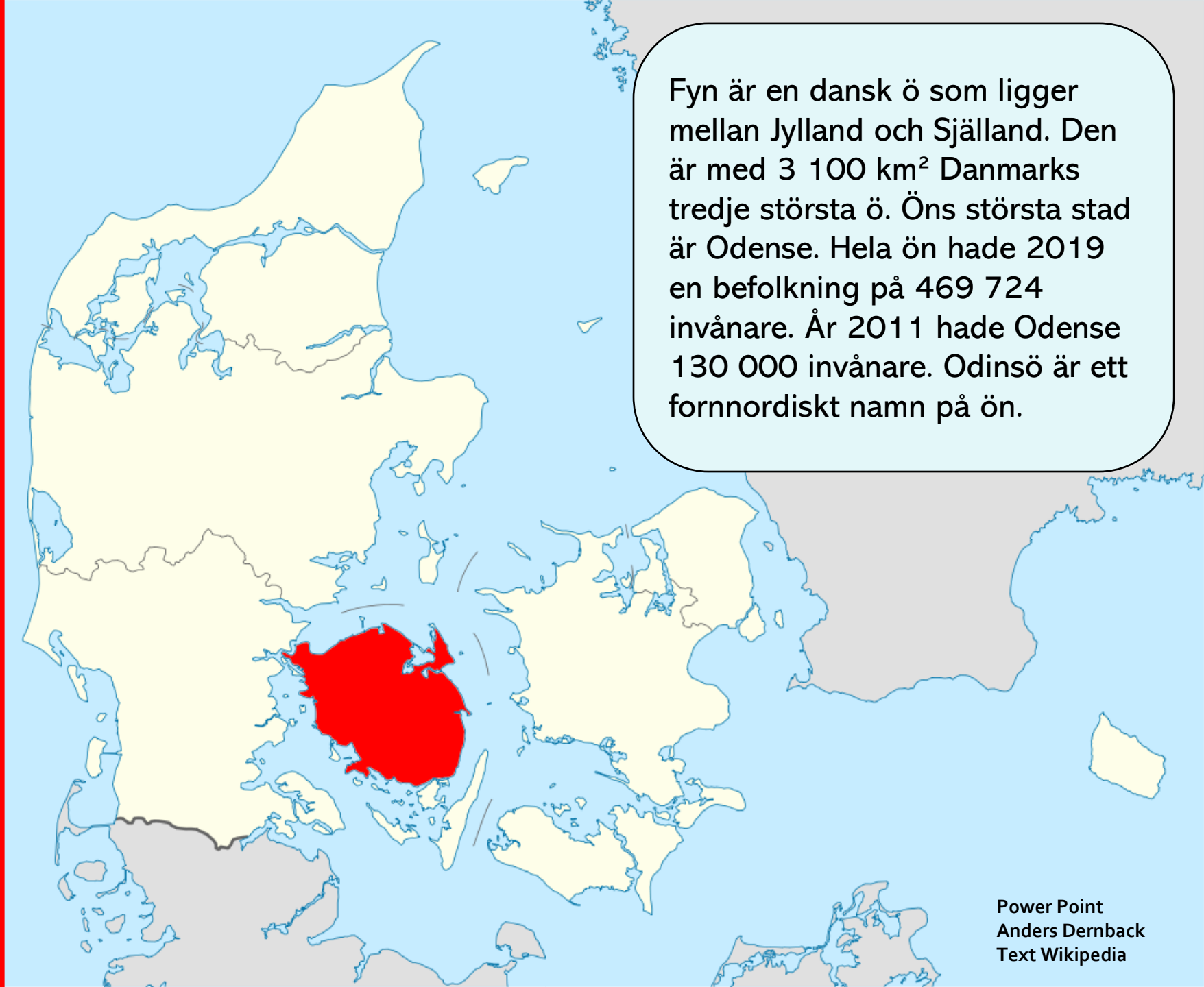

Fyn är en dansk ö som ligger mellan Jylland och Själland. Den är med 3 100 km² Danmarks tredje största ö. Öns största stad är Odense. Hela ön hade 2019 en befolkning på 469 724 invånare. År 2011 hade Odense 130 000 invånare. Odinsö är ett fornnordiskt namn på ön.

Power Point
Anders Dernback
Text Wikipedia

Fyn

Fyn är förbunden med Själland, Danmarks största ö, genom Stora Bältbron. Stora Bältbron består egentligen av två broar, en låg bro som förbinder Fyn till den lilla ön Sprogø i mitten av Stora Bält, och en lång hängbro resten av vägen till Själland. Hängbron var världens näst längsta bro då den öppnades. Mellan Fyn och Sprogø använder sig tågtrafiken av en annan bro som ligger parallellt med bilbron, och är tillverkad på ett liknande sätt. En tunnel förbinder vidare Sprogø med Själland för tågförbindelsen.

Två broar förbinder Fyn med det danska fastlandet, Jylland. Den första byggdes under 1930-talet kort före andra världskriget, och var avsedd för både bilar och tåg. Den andra, en hängbro, byggdes på 1970-talet och är endast avsedd för bilar, se vidare Lilla Bältbron. Förutom huvudorten Odense ligger alla större städer längs med kusten.

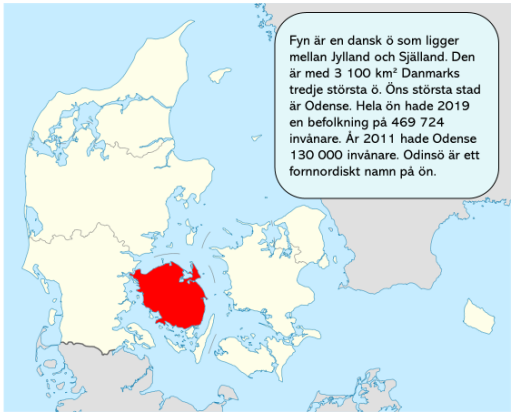

Landskapet innehåller lämningar från forntiden, bland annat Dammestenen på östra Fyn.
Ladbyskeppet nära Kerteminde är en skeppsgrav från vikingatiden. Dess historia berättas på Vikingemuseet Ladby.
Fyns historia kännetecknas av de många köpingarna och det centrala läget i Danmark. Fyn har flest gamla slott och herrgårdar i Danmark, vilket beror på den rika jordbruksmarken. Omkring millennieskiftet uppfanns hjulplogen och på 1200-talet kom de första väderkvarnarna. Därefter ökade befolkningen, jorden odlades gemensamt och många byar uppstod.

Det finns ett stort antal slott och herrgårdar som sätter sin prägel på landskapet.

Valdemars slott

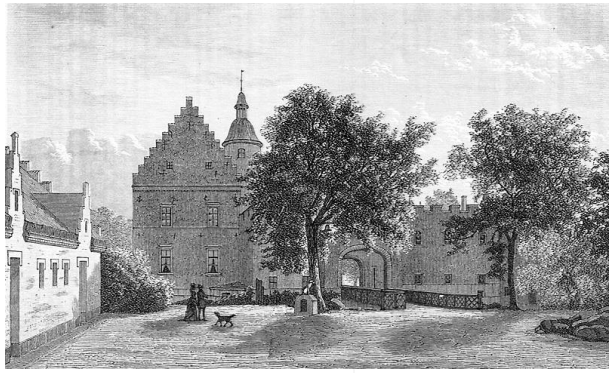

Broholm på 1870-talet.

Egeskov slott

Fyns olika städer

Svendborg är en stad i Region Syddanmark i Danmark. Staden hade 27 210 invånare (2019). Den är centralort i Svendborgs kommun och ligger på ön Fyn. Staden blev befäst med vallgravar under 1200-talet och fick under samma period köpstadsprivilegier. Under medeltiden växte Svendborg och blev Fyns näst största stad. Särskilt fisket av sill var av stor betydelse för stadens välstånd och man hade täta förbindelser med Falsterbo i Skåne.

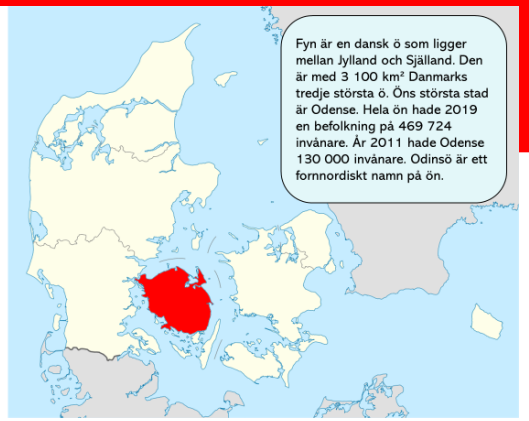

Största städerna

Nr	Stad	Läge vid kusten	Invånare 2016
1	Odense		175 245
2	Svendborg	Söder	27 074
3	Nyborg	Öster	17 008
4	Middelfart	Nordväst	15 044
2	Fåborg	Sydväst	7 178
3	Assens	Väst	6 110
4	Kerteminde	Nordost	5 963
4	Bogense	Norr	3 751

Svendborg är en stad i Region Syddanmark i Danmark. Staden hade 27 210 invånare (2019). Den är centralort i Svendborgs kommun och ligger på ön Fyn. Staden blev befäst med vallgravar under 1200-talet och fick under samma period köpstadsprivilegier. Under medeltiden växte Svendborg och blev Fyns näst största stad. Särskilt fisket av sill var av stor betydelse för stadens välstånd och man hade täta förbindelser med Falsterbo i Skåne.

Nyborgs slott anlades på platsen vid 1100-talets slut, vilket gör den till den äldsta kungaborgen i Norden. Staden omnämndes för första gången 1202 av Erik Menved. Vid sekelskiftet växte den första bebyggelsen fram kring slottet. Staden var under 250 år (1183-1413) värd för de riksförsamlingar som gick under benämningen "danehof",

Staden upplevde en tid av blomstring under 1500-talet, då den växte och omgavs av vallgrav. Stadens köpmän fick ett ekonomiskt uppsving då de fick goda intäkter från försäljningen av sädesslag och kreatur från östra Fyn. Dessa in natura-produkter hade samlats in av stadens administration genom skatter och avgifter för att köpmännens försäljning av dem skulle ge staden inkomster. Båttrafik mellan Nyborg och Korsør på Själland förekom redan på medeltiden och de båda städerna blev under 1600-talets början viktiga transitstäder då de ingick i postrutten mellan Hamburg och Köpenhamn. Nyborg var också ett viktigt säte för tullen (Strømtolden) 1560-1856, vilken tog ut avgifter från utländska fartyg som passerade Stora bält. Halva staden ödelades 1797 i samband med en brand som uppstod på en gästgivaregård. Ungefär 150 gårdar lades i aska.

Nyborg

Sankt Nicolai kyrka
Middelfart

Middelfart

Middelfart är en stad i Region Syddanmark i Danmark. Staden hade 15 540 invånare (2019). Den är centralort i Middelfarts kommun på ön Fyn.
Från Middelfart är det 11 kilometer till Fredericia, 34 kilometer till Assens och 46 kilometer till Odense. Ortens gamla namn Melfar betyder "farvattnet man reser emellan" eller "den mellersta överfarten", och syftar därmed till färjetrafiken mellan Jylland och Fyn, som historiskt haft stor betydelse för staden. Färjetrafiken har under 1900-talet ersatts med den gamla Lilla Bältbron och den nyare med samma namn, vid Lilla Bälts smalaste plats.
Middelfart nämns för första gången i Kong Valdemars Jordebog 1231, men det har funnits permanent bebyggelse på platsen sedan 900-talet. Området var redan då viktigt ur trafiksynpunkt då sundet mellan Middelfart och Snoghøj på Jylland utgjorde den kortaste övergången över Lilla Bält. Den blev av allt större betydelse under 1200-talet, främst på grund av de intensifierade förbindelserna mellan Ribe och Köpenhamn. Middelfart tilldelades status som köpstad av kung Erik Klipping 1287-1289 och fick samma privilegier som grannstäderna Assens och Odense 1496 av kung Hans. År 1510 fick stadens borgare ytterligare privilegier då de tilläts att transportera säd och andra varor till Ribe. Av betydelse var även Middelfarts status som en av Fyns fem tullstäder under 1500-talet, vilket bidrog till boskapsexporten och stadens välstånd.

Hindsgavl är ett danskt gods, i nordvästra delen av Fyn, på en i Lilla Bält utskjutande udde, omkring 2 km. norr om Middelfart. Under medeltiden var Hindsgavl en konungaborg, som 1287 brändes av Marsk Stigs anhängare och där 1295 vapenstillestånd slöts mellan danske konungen Erik Menved och norske konungen Erik Prästhatare. 1409 ingicks där förlikning mellan konung Erik av Pommern och greve Henrik av Holstein. Slottet ockuperades av svenska trupper 1657 under Karl X Gustavs första danska krig. 4 november 1659 stormades slottet av danska trupper under Ernst Albrecht von Eberstein under Karl X Gustavs andra danska krig, men det var så svårt skadat efter kriget att det var obeboeligt. 1695 såldes godset.

Den nuvarande huvudbyggnaden uppfördes efter ritningar av Hans Næss 1784. 1815 gjordes Hindsgavl tillsammans med Fænøgaard på ön Fænø till stamhus för släkten Fønss och var detta fram till 1924. Hans Christian Andersen besökte Hindsgavls slottsträdgård 1830 och rekommenderar den i ett brev som "den vackraste utsikten på Fyn, kanske i hela Danmark".

Fåborg

Fåborg

Fåborg nämndes för första gången 25 juni 1229 då orten gavs bort till kung Valdemar Sejrs svärdotter. Det fanns då en borg på platsen. Staden fick ett helgeandshus 1477, brändes under grevefejden och förde därefter en tynande tillvaro, men återfick från mitten av 1800-talet en viss livaktighet genom handel med spannmål och andra agrarprodukter. Bland Fåborgs byggnader märks Helligaandskyrkan från slutet av 1400-talet. Av den under reformationen nedrivna S:t Nicolaikyrkan kvarstår ett klocktorn mitt i staden. På torget finns uppsatt en monumental brunn, Ymers brønd av skulptören Kai Nielsen. 1910 instiftades ett museum, främst inriktat mot modernare konst, och en ny museibyggnad uppfördes 1913-15.

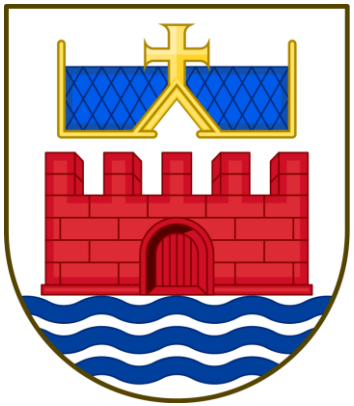

Fåborg (danska: Faaborg) är en stad i Region Syddanmark i Danmark. Staden hade 7 049 invånare (2019). Den ligger i Fåborg-Midtfyns kommun på ön Fyns sydkust vid Fåborg Fjord.

Fåborg var centralort i Fåborgs kommun.

Assens

Bogense är en tätort i Region Syddanmark i Danmark. Tätorten hade 3 990 invånare (2020). Bogense är centralort i Nordfyns kommun som ligger på ön Fyn. Bogenses äldsta stadsprivilegier härrör från 1288. Under medeltiden var den en ganska ansenlig stad. Under 1900-talet fungerade Bogense främst som utförselhamn för lantbruksprodukter, med liten industri. Bland dessa fanns gjuteri och mekanisk verkstad.

Assens är en stad i Region Syddanmark i Danmark. Staden hade 6 155 invånare (2019). Den är centralort i Assens kommun på ön Fyn.
Assens omtalas tidigast i Kung Valdemars jordebok från 1231. Platsen fick stadsprivilegier av Fredrik I 1524. Den var länge betydelsefull för båtförbindelserna mellan Fyn och Slesvig, men när gamla Lillabältbron vid Middelfart invigdes 1935 stagnerade staden. Platsen för Assens belägenhet har redan innan stadens anlades under slutet av 1100-talet varit en viktig överfartsled mellan Fyn och Sønderjylland (Slesvig). Staden omtalas som tidigast i Kung Valdemars jordebok från 1231 som Asnæs, vilket betyder ungefär ”askbevuxet näs”. Staden tilldelades köpstadsprivilegier under 1200-talet av kung Valdemar Sejr och bland dess viktigaste näringar fanns färjeförbindelsen med Jylland, samt boskapsexporten under 1500-talet. Staden drabbades, liksom de flesta av Fyns köpstäder, hårt av det danska inbördeskriget (Grevefejden) 1534-1536 då det jämnades med marken och plundrades av kung Kristian III:s trupper efter slaget vid Øksnebjerg. Även krigen mot Sverige 1657-1660, då staden stormades och plundrades, Stadens näringsliv upplevde ett uppsving under 1700-talet, sjöfarten växte i betydelse och stadens hamn blev upprustad. 1800-talets senare hälft bjöd dock på motgångar då en järnväg till hamnstaden Middelfart etablerades 1865.

Byens navn (1412 Kiertheminde, 1430 Kirtimynnæ) kommer af det gamle navn for Kerteminde Fjord, Kirta, efterfulgt af det olddanske ord minni, 'mynni 'munding'. Kerteminde blev købstad 7. december 1413, da Erik af Pommern gav den de samme privilegier som Svendborg og Faaborg. I 1484 blev byens privilegier stadfæstet af Kong Hans, og der omtales for første gang en borgmester. Tillige havde Kong Hans i 1503 taget byen i beskyttelse mod forprang, idet det blev forbudt fremmede købmænd at købslå med bønderne i en mils omkreds. I 1566 og 1570 fik Kertemindes borgere befaling om at omdanne Langebro til en vindebro for at skibe fra Odense kunne sejle igennem.

Sankt Laurentii Kirke

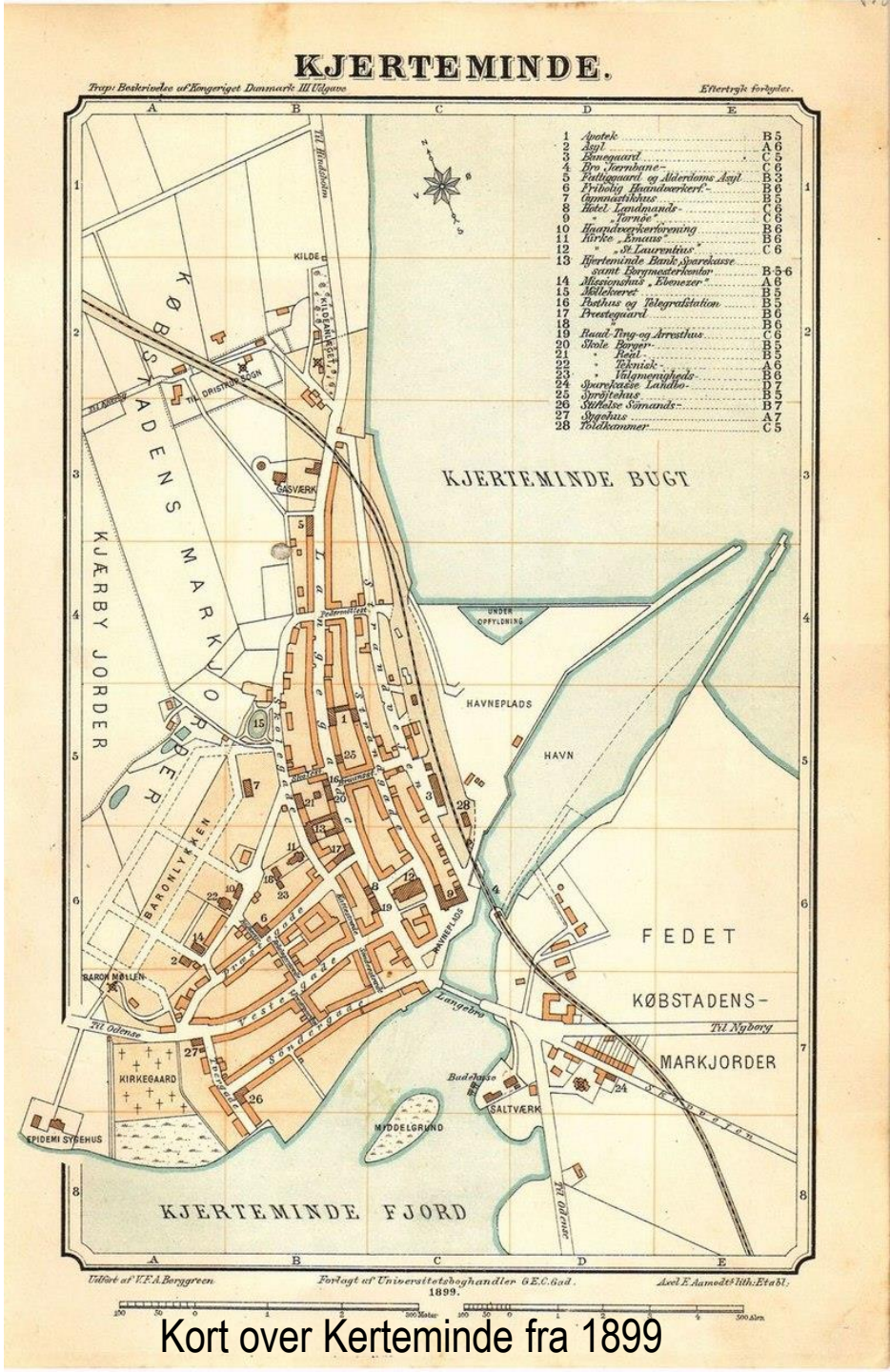

Kort over Kerteminde fra 1899